

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PETICIJŲ KOMISIJA

IŠVADA DĖL ANTANO ALGIMANTO MIŠKINIO PETICIJOS

2021 m. birželio 16 d.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija 2021 m. birželio 16 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Antano Algimanto Miškinio peticiją, kurioje pateikti pasiūlymai pakeisti Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymą ir nustatyti, kad Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija Lietuvos Respublikos Seimui ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei, ekstremaliųjų situacijų metu – ir Seimo opozicijai suteiktų pastovų, kaip ir Lietuvos Respublikos Prezidentui, laiką kalbėti, ir priėmė sprendimą šiuos pasiūlymus atmesti.

Seimo Peticijų komisija šį sprendimą priėmė atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos ir viešosios įstaigos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (toliau – LRT) pateiktas nuomones ir dėl toliau nurodytų priežasčių.

Pažymėtina, kad LRT veikla grindžiama ne tik Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymu, bet ir Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymu, Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymu, Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymu, kitais įstatymais ir kitais teisės aktais, taip pat oficialia visuomeninio transliuotojo konstitucine doktrina. Manytina, kad šie teisės aktai įgalina Seimą, Seimo opoziciją, Vyriausybę, ministerijas ir kitas institucijas skleisti oficialią informaciją per LRT ar pasitelkus kitus viešosios informacijos rengėjus ir skleidėjus. Pavyzdžiui, Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad gaivalinių nelaimių, epidemijų, nepaprastosios ar karo padėties atveju LRT privalo skelbti Respublikos Prezidento, Seimo, Vyriausybės, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros oficialius pranešimus; Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos gali leisti neperiodinius informacinio pobūdžio leidinius, turėti informacinės visuomenės informavimo priemonės, skirtas visuomenei informuoti apie savo veiklą; Visuomenės informavimo įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos metu, paskelbus mobilizaciją, karo ar nepaprastosios padėties, kitais įstatymų nustatytais atvejais viešosios informacijos rengėjai ir (ar) skleidėjai turi nedelsdami nemokamai skelbti valstybės ir

savivaldybių institucijų ir įstaigų perspėjimo pranešimus arba sudaryti galimybes valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms nemokamai perspėjimo pranešimus skelbti tiesioginiame eteryje; Vyriausybės įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad ministrai Vyriausybės nustatyta tvarka informuoja visuomenę apie savo veiklą ministerijos interneto tinklalapyje, o esant galimybei, – ir per kitas visuomenės informavimo priemones arba susitikimuose su gyventojais; sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. balandžio 9 d. sprendime Nr. V-783 „Dėl įpareigojimo organizuoti skubų integruotos komunikacijos ir viešųjų ryšių konsultantų paslaugų pirkimą“ nustatyti įpareigojimai Vyriausybės kanceliarijai ir ministerijoms vykdyti visuomenės informavimo kampanijas.

Kalbant apie praktinį minėtų teisės normų įgyvendinimą, atkreiptinas dėmesys, kad LRT.lt portalas visuomet tiesiogiai transliuoja sveikatos apsaugos ministro, Vyriausybės vadovo, kitų Vyriausybės narių, Prezidento ir kitų svarbių įstaigų ir institucijų vadovų (pvz., Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos) spaudos konferencijas (pvz., spaudos konferencijos, skirtas COVID-19 temai). Ši informacija visada pateikiama žinių ir kitose informacinėse laidose. Pažymėtina, kad į visas diskusijų laidas LRT platformose kviečiami ne tik Seimo pozicijos, bet ir opozicijos atstovai – tai nustato ne tik LRT įstatymas ar Visuomenės informavimo įstatymas, bet ir žurnalistikos standartai. Taigi, skirtingai, nei nurodoma peticijoje, iš pateiktų teisės aktų fragmentų ir LRT transliacijų pavyzdžių matyti, kad Seimas ir Vyriausybė turi įstatymų užtikrintas galimybes transliuoti Seimo ir Vyriausybės pranešimus.

Dėl peticijoje nurodytų teiginių, kad „bet kokių atveju, viršenybė turi būti Valstybės interesas, o ne visuomeninio transliuotojo fanaberijos būti „nepriklausomu“, svarbu paminėti visuomeninio transliuotojo konstitucinę doktriną, suformuotą Konstitucinio Teismo 2019 m. gegužės 16 d. nutarime. Šiame nutarime Konstitucinis Teismas išskyrė du iš Konstitucijos 25 straipsnio kylančios nacionalinio visuomeninio transliuotojo misijos suponuojamo jo nepriklausomumo nuo valdžios institucijų, pareigūnų, taip pat kitų asmenų kišimosi į jo veiklą aspektus: nepriklausomumą informacijos laisvės požiūriu (redakcinį nepriklausomumą), kuris reiškia, be kita ko, tai, kad visuomeniniam transliuotojui turi būti laiduojama teisė laisvai, be išorinio kišimosi, paisant konstitucinės jo misijos, nustatyti savo programų struktūrą, laidų turinį, laiką ir pan., taip pat institucinį nepriklausomumą, kuris reiškia, kad visuomeninis transliuotojas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka savarankiškai organizuoti ir vykdyti savo veiklą per nepriklausomas nuo valdžios institucijų, pareigūnų, politinių partijų ir organizacijų, kitų asmenų, be kita ko, privačių (komercinių) transliuotojų, valdymo institucijas. Šie visuomeninio transliuotojo nepriklausomumo aspektai yra neatskiriama susiję: neužtikrinus nacionalinio visuomeninio transliuotojo institucinio nepriklausomumo, be kita ko, valdžios institucijoms ir pareigūnams kišantis į įstatyme nustatytą visuomeninio transliuotojo institucijų įgaliojimų vykdymą

organizuojant šio transliuotojo veiklą, gali būti sudarytos prielaidos jiems daryti įtaką, be kita ko, nustatant visuomeninio transliuotojo programų struktūrą ir laidų turinį, t. y. pažeisti visuomeninio transliuotojo redakcinį nepriklausomumą.

Peticijų komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalimi ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 1999 m. lapkričio 11 d. nutarimu Nr. VIII-1408 „Dėl Seimo Peticijų komisijos nuostatų patvirtinimo“, 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Seimo pavasario sesijos darbotvarkę Seimo protokolinio nutarimo „Dėl Antano Algimanto Miškinio peticijos“ projektą.

Komisijos pirmininkas

Edmundas Pupinis